

CIVILSAMHÄLLETS KONTAKTER MED UTSATTA FÖR MÄNNISKOHANDEL 2021

Plattformen Civila Sverige mot människohandel samlar ca 30 organisationer och aktörer inom ramen för civilsamhället och verkar för att utsatta för människohandel och människohandelsliknande exploatering ska få det skydd och stöd de behöver och har rätt till enligt internationella överenskommelser. Vi utgår från de mänskliga rättigheterna och är som plattform politiskt och religiöst obunden. För mer information se www.manniskohandel.se

Sammanfattning

Under 2021 mötte Civila Plattformen mot människohandel totalt 279 personer som på något sätt utsatts för människohandel eller människohandelsliknande exploatering. Av dessa var 233 personer potentiellt¹ direkt utsatta, 42 personer var indirekt utsatta barn, och fyra personer var både direkt och indirekt utsatta (totalt var 237 personer direkt utsatta). 13 av de personer som varit direkt utsatta var barn. 81 % av de potentiellt direkt utsatta vi har mött är kvinnor, 17 % är män.

63,4 % av de som blivit direkt utsatta har varit utsatta för sexuell exploatering. 19 % av de vi mött har varit direkt utsatta för arbetsexploatering. 12 personer har utsatts för sexuell exploatering och arbetskraftsexploatering. 5 personer har varit utsatta för människohandel i form av utnyttjande i brottslig verksamhet.

I 53 % av fallen har det upprättats en polisanmälan. Bland brottsrubriceringarna finns människohandel, människoexploatering och köp av sexuell tjänst, men även misshandel, koppleri, bedrägeri, våldtäkt, försök till våldtäkt, olaga hot och sexuellt ofredande.

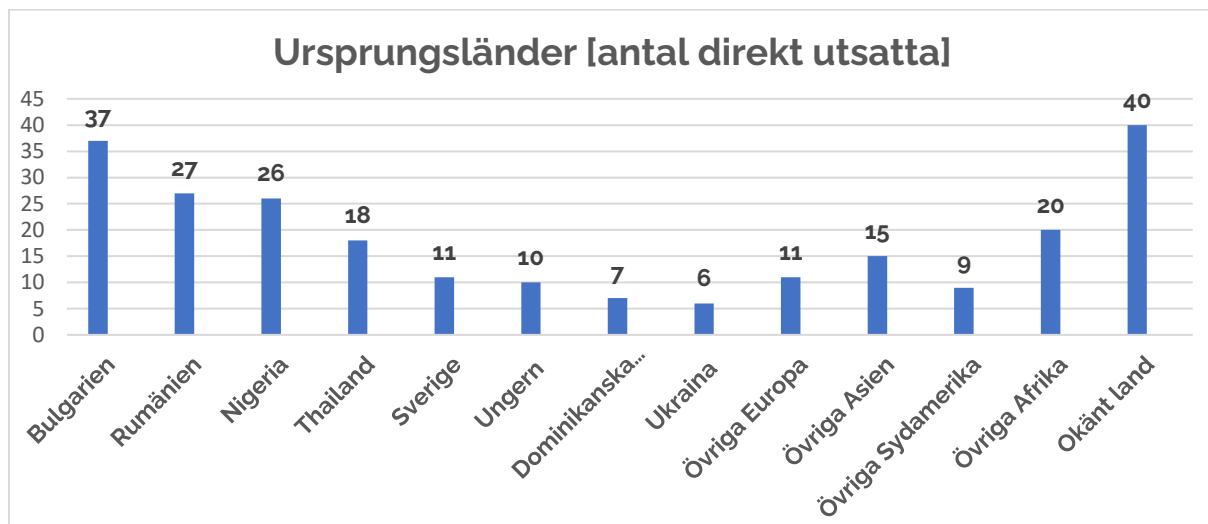
18 % av de potentiellt direkt utsatta vi mött ville inte ha kontakt med svenska myndigheter. För 62,9 % av de potentiellt direkt utsatta vi mött fanns visst stöd från svenska myndigheter men de behövde ytterligare stöd från civilsamhället.

¹ Vi använder termen "potentiellt utsatt" då formell identifiering av offer för människohandel enbart kan ske som ett resultat av en polisanmälan i Sverige.

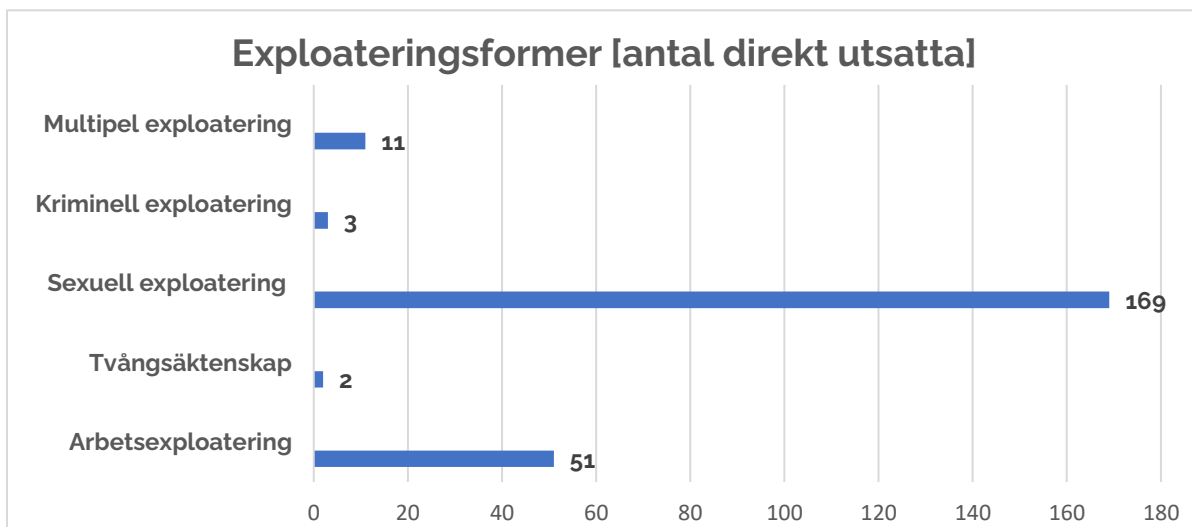
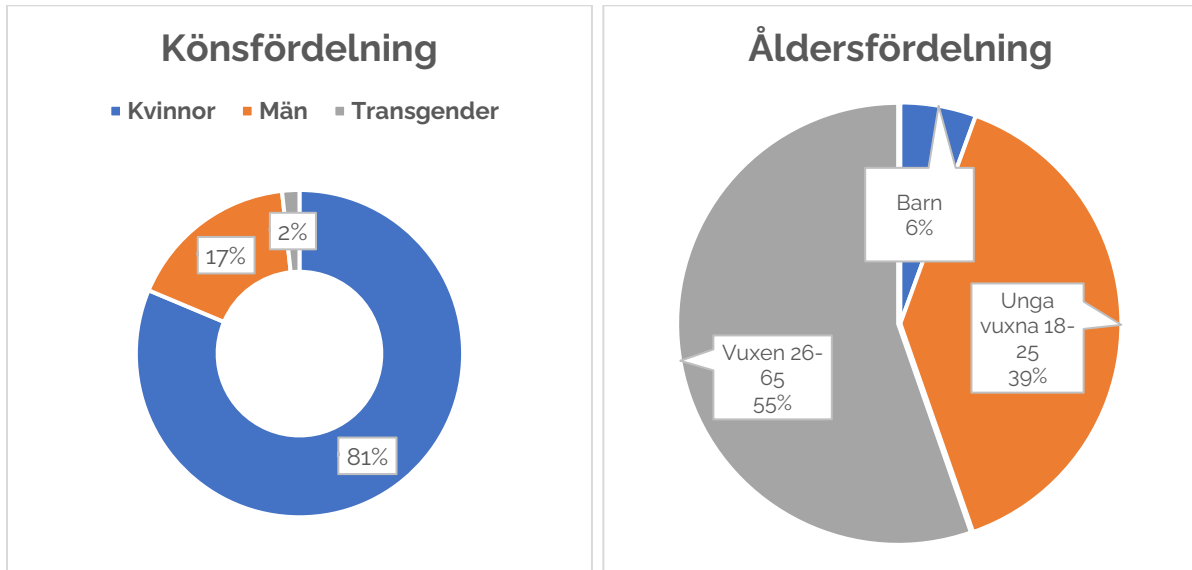
En del av de personer civilsamhället mött år 2021 är relaterade till en uppmärksam situation där 35 personer från Bulgarien, varav 9 var barn, utnyttjades i arbetsexploatering i form av bärplockning. Samhället misslyckades med att snabbt identifiera dem som brottsoffer och omedelbart gå in med stöd och skydd. En stor del av insatserna runtom dessa personer kom från civilsamhället. Situationen illustrerade också hur kunskapen om människohandel och människoexploatering är mycket ojämn över landet och påverkar möjligheterna att identifieras som brottsoffer och få skydd och stöd i enlighet med sina rättigheter.

Information om potentiellt direkt utsatta

Nedan presenteras information om de personer civilsamhället identifierat som potentiellt utsatta för människohandel eller människoexploatering, avgränsat till personer som bedöms ha varit direkt utsatta. Totalt var 237 av 279 personer potentiellt direkt utsatta för människohandel eller människoexploatering.

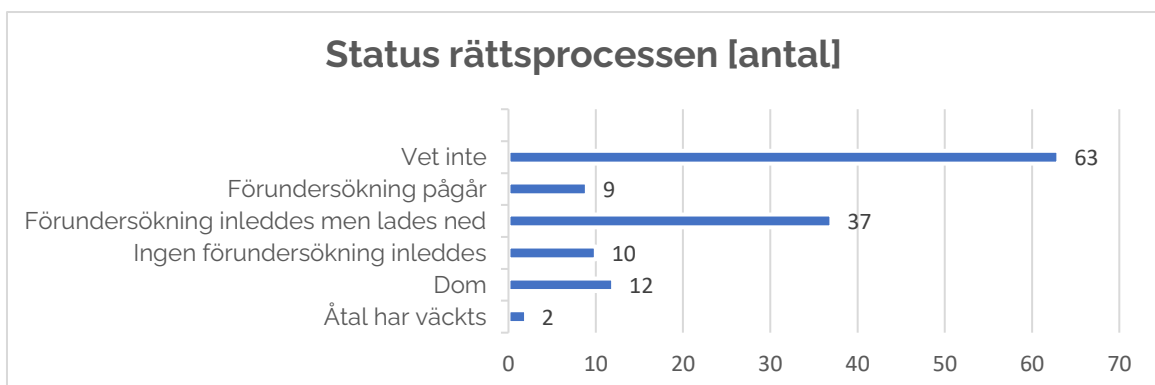
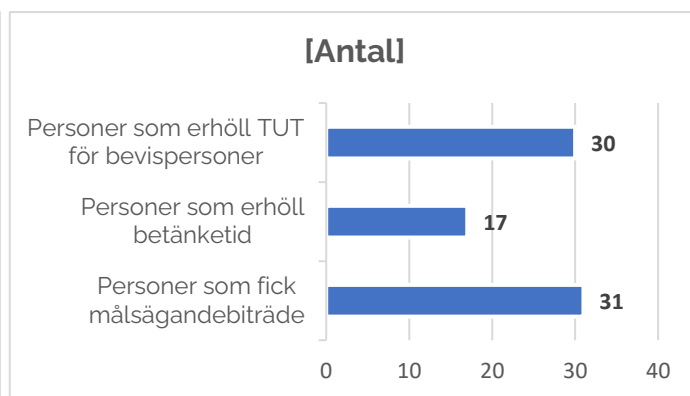
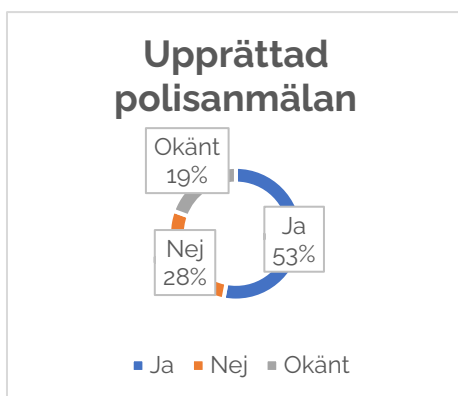
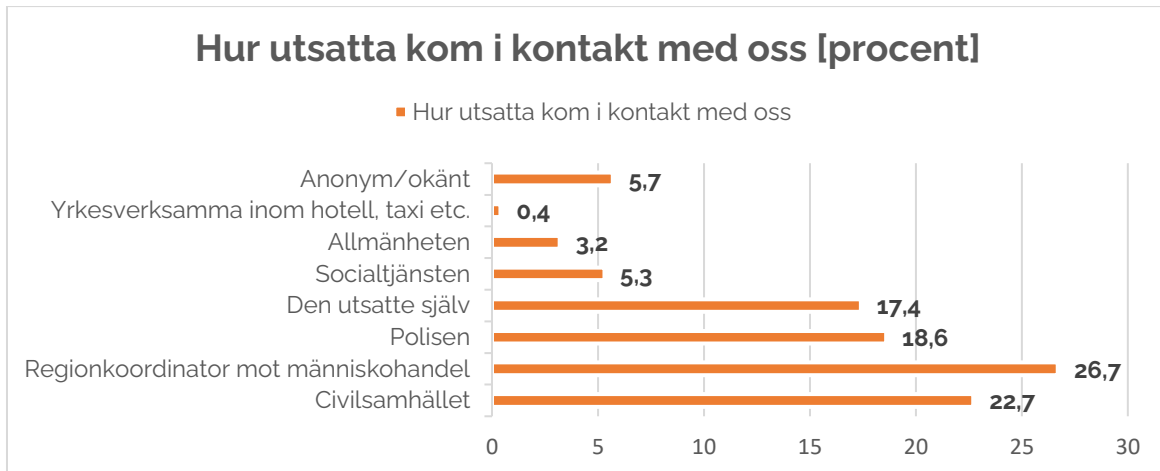
Bland de potentiellt direkt utsatta saknades information om ursprungsland för ett stort antal personer där en medlemsorganisationerna inte hade tillgång till den typen av bakgrundsinformation vid statistikinsamlingen. En del av respondenterna har uppgett två länder som ursprungsländer, dessa sju fall har här presenterats under 'okänt land'.

Av de 11 personer som utsatts för multipel exploatering har 8 personer utsatts för sexuell exploatering och arbetsexploatering, 1 person för sexuell och kriminell exploatering, 1 person för sexuell exploatering och tiggeri, och slutligen utsattes 1 person för sexuell exploatering, arbetsexploatering och kriminell exploatering. I ett fall är det okänt för respondenten vilken exploateringsform personen hade utsatts för.

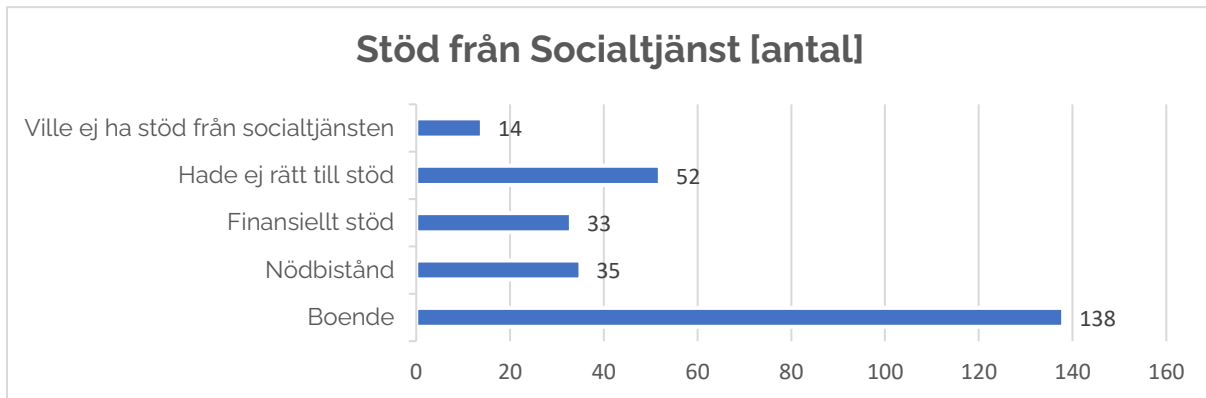
Kontakt med myndigheter och civilsamhälle

Här redovisas information om samtliga personer vi mött, även indirekt utsatta barn.

Av de vi mött finns en polisanmälan om att brott begåtts mot den stödsökande för 148 personer. I majoriteten av polisanmälningarna är brottsrubriceringen människohandel eller människoexploatering, men även sexköp och bedrägeri, misshandel eller våldtäkt.

I de fall en polisanmälan gjorts visar svaren att åtal väcktes i 14 fall, men i majoriteten av fallen (37) lades förundersökningen ned. I tolv fall ledde åtalet till en dom. Det visar att det är fortsatt svårt nå fram till åtal i fall av människohandel och människoexploatering.

Insatserna ovan motsvarar inte enskilda individer, utan stödformerna kan överlappa då den person som har rätt till stöd från socialtjänsten ofta får flera former av stöd samtidigt. Vissa personer har initialt fått nödbistånd för att senare erbjudas boende och mer omfattande stöd till sin försörjning. Av 279 svar uppges att socialtjänsten erbjudit boende i 138 fall (49,4%).

67 personer (24 %) hade inte rätt till stöd enligt socialtjänsten eller uppges endast haft kontakt med socialtjänsten utan att detta efterföljts av stödinsatser. I 66 av fallen (23,6 %) är det okänt om det funnits stöd från socialtjänsten alternativt att det inte förekommit en kontakt ännu. Ett antal personer i statistikinsamlingen har fått stöd av en MIKA-mottagning, men inte haft tillgång till annat stöd av socialtjänsten.

Stöd från civilsamhället

Våra medlemsorganisationer har under 2021 stöttat de 279 utsatta individer vi mött med bland annat skyddat boende, juridisk rådgivning, samtalsstöd, basbehovsstöd (mat, kläder med mera), vårdkontakter, social samvaro, hänvisning till samhällsaktörer samt kontakt med familjemedlemmar. 35 av dessa individer har fått stöd genom det Nationella Stödprogrammet (NSP) som finansieras med statliga medel.

Direkt och indirekt utsatta barn

Under 2021 har vi mött 48 barn, varav 13 barn varit direkt utsatta för brott. 3 av de direkt utsatta barnen har varit utsatta för sexuell exploatering, 9 av barnen har varit utsatta för arbetsexploatering och ett barn har varit utsatt för exploatering i brottslig verksamhet. 9 av barnen kommer från Bulgarien. 3 av barnen som utsattes är flickor och 10 av barnen är pojkar.

Analys och slutsatser

Civilsamhällets samlade statistik kring kontakter med utsatta för människohandel och människohandelsliknande exploatering under 2021 visar att:

I likhet med 2020 är en stor andel av personerna vi mött tredjelandsmedborgare (44 % av potentiellt direkt utsatta). För dessa personer finns det särskild risk att man saknar information om svenska myndigheter och sina rättigheter i relation till svenska samhället. I många fall kan det finnas en rädsla för att kontakta svenska myndigheter med anledning av osäker uppehållsrättslig status eller bristande tillit.

För nästan en tredjedel av personerna vi mött (28 %) upprättades ingen polisanmälan. 1 av 5 personer vi mött som varit potentiellt direkt utsatta för människohandel har inte varit i kontakt med myndigheterna.

År 2020 noterade Plattformen att 1 av 5 utsatta det året var barn. Civilsamhällets kontakter 2021 visar på samma andel. Av de vi mötte år 2021 var 17,2 % barn. Nästan en tredjedel (27 %) av barnen vi kom i kontakt med år 2021 var direkt utsatta för människohandel eller människoexploatering.

Statistikinsamlingen 2021 visar på ett liknande resultat som 2020. Civilsamhället fortsätter att ta stort ansvar för att personer utsatta för människohandel och människohandelsliknande exploatering får tillgång till det skydd och stöd de har rätt till, men endast 35 av alla personer som fått stöd av civilsamhället har ingått i NSP.

Som offer för människohandel ska den som utsatts ha ovillkorlig rätt till skydd och stöd. En rätt är något annat än en välgörenhet. När en stor del av hjälpen

fortsätter att komma från civilsamhället i stället för statliga aktörer har samhället brustit i sitt ansvar att tillgodose en rätt, och lämnat fullgörandet av den till välgörenhet. Det är en rättsosäker och ohållbar situation.

Samtidigt har civilsamhället en unik möjlighet att möta människor som har mycket låg tillit till myndigheter och uppger att de inte vill kontakta myndigheterna. Civilsamhället utgör då en möjlighet att få information och stöd även för människor som har låg tillit till samhället.